

SERMO CLXXV¹.

De eisdem verbis Apostoli, 1 Tim. 1. *Fidelis sermo et omni acceptione dignus, etc.*

I Quod lectum est modo de sancto Evangelio, hoc et Paulus apostolus dicit, cuius verba ista sunt: « Fidelis » sermo, et omni acceptione dignus, quia Christus Jesus » venit in mundum peccatores salvos facere, quorum » primus ego sum². Nulla causa fuit veniendi Christo Domino, nisi peccatores salvos facere. Tolle morbos, tolle vulnera, et nulla causa est medicinae. Si venit de caelo magnus medicus, magnus per totum orbem terrae jacebat aegrotus. Ipse aegrotus genus humanum est. « Sed » non omnium est fides³. Novit Dominus qui sunt ejus⁴. » Superbiebant Judæi, extollebant se, alta sapiebant, justos se putabant, et Dominum colligentem peccatores insuper accusabant. Qui ergo superbiebant et alta sapiebant, relictus sunt in montibus⁵, ad nonaginta-novem pertinent. Quid est, relictus sunt in montibus? relictus sunt in tumore terreno. Quid est, ad nonaginta-novem pertinent? In sinistra sunt, non in dextera. Nonaginta enim et novem in sinistra numerantur: unum adde, ad dexteram transitur. Venit ergo ut ipse alio loco dicit: « Venit Filius hominis quaerere et salvare quod perierat⁶. » Totum enim perierat: ex quo peccavit unus, ubi erat to-

¹ Alias ix de verbis Apostoli. — ² 1 Tim. 1, 15. Florus ibidem. — ³ 2 Thess. 111, 2. — ⁴ 2 Tim. 11, 19. — ⁵ Matth. xviii, 12. — ⁶ Luc. xix, 10.

tum periit totum. Sed venit unus sine peccato, qui salvos faceret a peccato. Isti autem superbiendo, quod est pejus, et aegrotabant, et sanos se esse credebant.

II. Periculosius aegrotant, qui mentem febribus perdididerunt. Illi rident et sani plorant. Ridet enim phreneticus: sed non est sanus. Porro autem qui mentis est sanæ, plorat phreneticum ridentem. Primum, si duo ista proponas, quid est melius, ridere, an plorare? Quis non sibi eligat ridere? Denique propter dolorem salubrem poenitentiae, in fletu Dominus posuit officium, in risu beneficium. Quomodo? Quando ait in Evangelio: « Beati qui » plorant, quoniam ridebunt¹. » Ergo in ploratu officium est, in risu est præmium sapientiae. Risum enim pro gaudio posuit, non cacchinnationem, sed exultationem. Ergo si duo ista proponas, et quæras quid horum sit melius, ridere, an plorare: omnis homo plorare non vult, et ridere vult. Porro si addas personas ad istos affectus, et ita proponas cum personis: Quid est melius, ridere phreneticum, an plorare sanum? Eligit sibi homo fletum cum sanitate, quam risum cum amentia. Tantum valet mentis sanitas, ut etiam cum planctu eligatur. Isti ergo qui sanos se putabant, multo periculosius et desperatius aegrotabant; et ipsa aegritudine qua mentes perdididerant, etiam medicum cædebant. Parum est, cædebant: dicam totum; non solum cædebant, sed etiam occidebant. Ille autem etiam cum occideretur, medicus erat; vapulabat, et curabat; patiebatur phreneticum, nec deserebat aegrotum: tenebatur, alligabatur, colaphis percutiebatur, arundine plagas accipiebat, irridebatur, insultabatur ei, postremo audiebatur, damnabatur, ligno suspendebatur, undique circumfremebatur; et medicus erat.

¹ Luc. vi, 21.

III. Agnoscis phreneticos, agnosce et medicum. « Pa-
 » ter, ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt¹. » Illi
 perdita mente sæviebant, et medici sanguinem sæviendo
 fundebant: ille autem etiam de ipso sanguine suo ægro-
 tis medicamenta faciebat. Non enim vere frustra dixit:
 « Pater, ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt. » Orat
 Christianus, et exauditur; orat Christus, et non exaudi-
 tur? Nam qui exaudit cum Patre, quia Deus est, quo-
 modo non exauditur homo, quod pro nobis factus est?
 Prorsus exauditus est. Ibi erant, ibi sæviebant: de his
 erant qui reprehendebant eum, et dicebant: « Ecce
 » cum publicanis et peccatoribus convescitur². » Erant
 in ipso populo, a quo ipse medicus occidebatur, et in
 ejus sanguine etiam ipsis antidotum parabatur. Cum
 enim Dominus non solum sanguinem funderet, verum-
 etiam ipsam suam mortem ad medicamenti confectionem
 impenderet: resurrexit ad demonstrandum resurrectionis
 exemplum. Patientia sua passus est, ut doceret patien-
 tiam nostram; et in resurrectione sua præmium patien-
 tiæ demonstravit. Item, ut nostis, et omnes confitemur,
 ascendit in cælum, deinde ab eo Spiritus sanctus est
 missus, ante promissus. Dixerat enim Discipulis suis:
 « Sedete in civitate, donec induamini virtute ex alto³. »
 Venit ergo, et promissio ipsius, venit Spiritus sanctus,
 implevit Discipulos, cœperunt loqui linguis omnium gen-
 tium⁴: signum in illis procedebat unitatis. Loquebatur
 enim tunc unus homo omnibus linguis; quia locutura
 erat unitas Ecclesiæ in omnibus linguis. Expaverunt qui
 audiebant. Noverant enim homines idiotas fuisse, unius
 tantum linguæ; et mirabantur ac stupebant, quod unius
 linguæ homines, vel ut multum duarum, linguis omnium
 gentium loquerentur: suspensi sunt stupore, perdidierunt

¹ Luc. xxiii, 34. — ² Marc. ii, 16. — ³ Luc. xxiv, 49. — ⁴ Act. xx.

elationem, de monte facti sunt valles. Jam si humiles
 sunt, valles sunt; quod infuderis capiunt, non dimit-
 tunt. Si venerit aqua super altitudinem, decurrit et de-
 fluit: si venerit aqua ad concavum et humilem locum,
 et capitur et stat. Tales jam illi erant, stupebant, mira-
 bantur, perdidierunt sævitiam.

IV. Denique loquente sibi Petro, compuncti sunt,
 et factum est in illis quod Psalmus prædixerat: « Con-
 » versus sum in ærumnam, cum configeretur spina¹. »
 Quid est spina? Compunctio poenitentiae. Sic habes et
 verba ipsa Scripturæ in Actibus Apostolorum. « Com-
 » puncti sunt corde, et dixerunt ad Apostolos: Quid fa-
 » ciemus²? » Quare dixerunt: « Quid faciemus? » No-
 vimus quid fecimus: quid faciemus? Quantum ad nostrum
 factum attinet, desperatio est salutis: sit ergo in vestro
 consilio, si fieri potest, spes aliqua sanitatis. Novimus
 quid fecerimus, dicite quid faciamus. Quid est quod fe-
 cimus? Non enim quemcumque hominem occidimus; et
 multum mali fecissemus, si quemcumque hominem in-
 nocentem occidissemus. Latronem elegimus, innocentem
 occidimus; mortuum elegimus, medicum occidimus:
 dicite quid faciemus? Et Petrus, Agite poenitentiam, et
 baptizetur unusquisque vestrum in nomine Domini nos-
 tri Jesu Christi: ut transeatis de nonaginta-novem ad
 centum: quia cum³ nonaginta et novem essetis, poeni-
 tentiam vobis necessariam non putabatis et Domino col-
 ligenti peccatores et volenti eos facere poenitentes, insu-
 per insultabatis. Modo ergo compuncti, quia cognovistis
 peccatum vestrum, agite poenitentiam, et baptizetur
 unusquisque vestrum in nomine Domini nostri Jesu Christi;
 baptizetur in ejus nomine, quem occidistis sine crimine:
 et remittuntur vobis peccata vestra. Reducti sunt in

¹ Psal. xxxi, 4. — ² Act. ii, 37. — ³ Forte deest in.

spem : doluerunt, gemuerunt, conversi sunt, sanati sunt. Ipsi erant illi ; « Pater, ignosce illis, quia nesciunt quid » faciunt¹. »

V. Unusquisque ergo, charissimi, quando audit Dominum Jesum Christum non venisse propter justos, sed propter peccatores, non amet esse peccator : ne forte dicat in corde suo : Si justus fuero, non me amat Christus ; si peccator fuero, amat me : quia propter peccatores descendit, non propter justos. Respondet enim tibi : Si medicum agnovisti, febrem quare non timuisti ? Utique medicus ad ægrotum venit, constat : sed ideo venit medicus ad ægrotum, ne ille sit semper ægrotus. Quid ergo dicimus ? quid pronuntiamus ? quid definimus ? Ægrotum amat medicus, an sanum ? Quod vult facere amat ; non quod invenit. Ad ægrotum quidem venit, ad sanum non venit : noli attendere quia ad illum venit, ad illum non venit : plus enim amat sanum, quam ægrotum. Nam, ut noveritis quia plus amat sanum, quam ægrotum, numquid faceret quod odisset ?

VI. Ergo Paulum apostolum attende : « Fidelis sermo » et omni acceptione dignus, quia Christus Jesus venit in » mundum peccatores salvos facere, quorum primus ego » sum². » Dixit : « Quorum primus ego sum. » Quomodo erat primus ? Ante illum non fuerunt peccatores tot Judæi ? Ante illum non fuerunt peccatores in genere humano ? Ante illum in omnibus hominibus nemo peccato tenebatur ? Adam non ante illum fuit, qui primus peccavit, et nos omnes in mortem præcipitavit ? Quid est : « Quorum primus ego sum ? » Ad quos venit, primus ego sum ? Sed nec hoc verum est. Primus electus est Petrus, primus Andreas³, primi alii Apostoli ; tu Apostolus es novissimus : quomodo dicis : « Quorum primus ego

¹ Luc. xxiii, 34. — ² 1 Tim. i, 25. — ³ Matth. ix, 18.

» sum ? » Ergo Apostolus novissimus, primus peccator. Et hoc quomodo primus peccator ? Ante te peccavit Petrus ; peccavit, quando ipsum Dominum ter negavit⁴. Nolo dicere, quia et ipse nisi peccator inventus esset, de sinistra ad dexteram non transisset.

VII. Quid est ergo : « Quorum primus ego sum ? » Quia omnibus pejor sum. Ergo pejorem voluit intelligi primum. Quomodo in artificibus, quicumque vult ædificare, quid dicit ? Quis est hic primus structor ? quis est primus faber ? Aut si curari vult : Quis est hic primus medicus ? Non utique interrogat quis prior sit ætate, aut quis prior sit professione ; sed quis prior sit arte. Quomodo illi in arte primi, sic iste in iniquitate primus. Quare Paulus in iniquitate primus ? Recolite Saulum, et invenietis. Attenditis Paulum, obliti estis Saulum : attenditis ad pastorem, obliti estis lupum. Nonne ille est, cui ad lapidandum Stephanum manus una non sufficiebat, et aliorum vestimenta servabat² ? Nonne ipse est, qui Ecclesiam ubique persequebatur ? Nonne ipse est, qui litteras acceperat a principibus sacerdotum ? Quia parum illi erat persequi Christianos, qui erant in Jerusalem : sed volebat ad alia loca venire, ubi eos inveniret, et ligaret, et puniendos adduceret. Nonne cum iter agens spirat et anhelat cædes³, de coelo percussus est, et vocem Domini ad salutem fulminatus audivit ? Dum ambulat, prosternitur ; ut videat, excæcatur. Ipse est ergo qui primus erat persecutor, illo pejor non fuit.

VIII. Audite unde plus intelligatis. Ananiæ loquebatur ipse Dominus Christus, jam illo prostrato, jam erecto : et dicebat ei : « Wade ad vicum illum, ibi invenies Saulum a Tarsis Ciliciæ, loquere ei⁴. » Quoniam vidit virum Ananiam intrantem ad se, et baptizantem se. Ille

¹ Matth. xxvi, 70. — ² Act. vii, 57. — ³ Id. ix, 1. — ⁴ Ibid. ix.

audivit nomen Sauli, et inter manus ipsius medici tremuit. Quod est autem dulcius, Saulus unde vocaretur, credo quia recolitis, et propter eos qui non recolunt, commemorem. Saül erat ille persecutor David¹. In David Christus erat; in David Christus præfigurabatur, in Saüle Saulus præfigurabatur: tanquam David Saüli de cælo: « Saule, Saule, » quid me persequeris? » Ananias ovis interpretatur: loquebatur ovi pastor, et timebat ovis lupum. Tanta hujus lupi fama præcesserat, ut non se putaret tutam ovis, nec inter manus pastoris. Et Dominus ad illum, quasi ad ovem trementem. Ille enim cum audisset hoc, dixit: « Domine, audivi de isto homine quanta mala fecit sanctis tuis in Jerusalem, et modo dicitur epistolas accepisse a principibus sacerdotum, ut quoscumque tenerit, alligatos ducat. » Quo me mittis? ovem ad lupum? Sed ille non audivit hanc excusationem. Jam enim dixerat paucis oviculis suis: « Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum². » Si missæ sunt oves in medio luporum, quare trepidas ire, Anania, ad eum qui jam non est lupus? Lupum timebas: sed respondet tibi Dominus Deus tuus: De lupo ovem feci; facio de ove pastorem.

IX. Quomodo ergo ipse Saulus postea Paulus gratulatur se ad Dei pervenisse misericordiam, quia primus, hoc est, excellens in peccatis inventus est: « Et tamen » misericordiam consecutus sum, ut in me ostenderet » Christus Jesus omnem longanimitatem, propter eos qui » credituri sunt illi in vitam æternam: » ut dicant sibi omnes: Si Paulus sanatus est, ego quare despero? Si a tanto medico tam desperatus æger sanatus est, ego cur vulneribus meis illas manus non aptabo? ad illas manus non festinabo? Ut hoc dicerent homines, ideo Saulus factus est ex persecutore Apostolus. Quia quo venit medi-

¹ 1 Reg. xviii, 9. — ² Matth. x, 16.

cus, quærit aliquem ibi desperatum, et ipsum sanat: et si pauperrimum inveniatur, tamen desperatum inveniatur; non ibi quærit mercedem, sed commendat artem. Dicam ergo quod cœperam. Quomodo ergo Saulus congratulatur se a Christo, quia peccator erat, assumptum atque sanatum, nec dixit: Maneam in peccato, quia propter me venit Christus, non propter justum: ita etiam tu, qui audieras quia Christus propter peccatores venit, noli tibi dormire in dulci stratu; sed audi ipsum Paulum dicentem: « Surge qui dormis, et exurge a mortuis, et illuminabit te Christus¹. » Noli amare stratum peccati. « Totum » stratum ejus vertisti in infirmitate ejus², » dictum est antea. Surge, sanus esto, sanitatem ama, et noli rursus per superbiam de dextera ire ad sinistram, de valle ad montem, de humilitate ad tumorem. Cum factus fueris sanus, id est, cum juste cœperis vivere, Deo tribue, non tibi. Non enim laudando te, salvus factus es; sed contra te pronuntiando. Nam si te laudaveris per superbiam, gravius ægrotabis. « Omnis enim qui se exultat, humiliabitur; et qui se humiliat, exaltabitur³. » Conversi ad Dominum, etc.

¹ Ephes. v, 14. — ² 2 Cor. xii, 4. — ³ Luc. xviii, 14.